

WERKINGSVERSLAG
2008

FEBRUARI 2009

INHOUDSTAFEL

I. ORGANISATIE	4
<i>Algemene Vergadering</i>	4
<i>Raad van Bestuur</i>	6
<i>Academische Raad</i>	6
<i>Directiecomité</i>	7
<i>Team</i>	7
II. PROJECTEN	8
ZOMERSCHOOL “RELIGIE, CULTUUR EN SAMENLEVING”	8
INTERNATIONALE WORKSHOPS	9
<i>Multiculturalisme en interculturele communicatie</i>	9
<i>Het joodse boek in een christelijke wereld</i>	10
<i>Locale relevantie van mensenrechten</i>	10
<i>De universiteit na Bologna</i>	11
SCRIBANI	11
<i>De rol van religie in de integratie van Europa</i>	12
LEZINGENREEKSEN	13
<i>Zijn er grenzen aan een darwinistische levensbeschouwing?</i>	13
<i>Sociale leer van de kerk</i>	15
<i>Mensen in de marge van de samenleving</i>	16
<i>Lezingen over theologie en kerk i.s.m. KVHU</i>	17
PASTORAAL EN KERK	17
<i>Seminarie jongerenpastoraal “Metamorfosen”</i>	17
OVERIGE ACTIVITEITEN	18
<i>Secundair jezuïetenonderwijs: traditie met toekomst</i>	18
<i>Op zoek naar een krachtige leer- en onderwijsomgeving voor het vak r.-k. godsdienst</i>	19
<i>Ontmoetingen met mystici</i>	19
<i>Koran en vrouwen</i>	20
III. LEERSTOELEN EN STIPENDIA	21
<i>UCSIA-leerstoel aan de Universiteit Antwerpen</i>	21
<i>Leerstoel Jef Van Gerwen sj</i>	21
BIJLAGEN	22

I. ORGANISATIE

UCSIA zet de jezuïtische traditie verder van betrokkenheid in universitair onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in Vlaanderen en in de Antwerpse regio.

Het doel van de vereniging is, in het perspectief van een christelijke levensbeschouwing in een geest van openheid en verdraagzaamheid, samen met de leden van de Sociëteit van Jezus en de leden van de Antwerpse universitaire gemeenschap, een hoogstaand internationaal multidisciplinair forum te bieden dat academische reflectie, vorming en dienstverlening ondersteunt en stimuleert over thema's die bijzondere gestalte geven aan de christelijke levensvisie om aldus dienstig te zijn aan het geloof en bij te dragen tot een meer rechtvaardige samenleving.

Artikel 3 - Statuten

De missie van UCSIA kadert in de ignatiaanse spiritualiteit. De 35ste Algemene Congregatie van de Jezuïetenorde, die begin 2008 plaatsvond, omschrijft deze zending als “de dienst van het geloof dat gerechtigheid bevordert door middel van de interreligieuze dialoog en een creatieve betrokkenheid bij de cultuur.”

UCSIA is een vereniging zonder winstoogmerk. De Algemene Vergadering bestaat uit maximaal 36 leden, waarvan één derde gemandateerden door de Sociëteit van Jezus, één derde gecoöpteerden uit de Antwerpse universitaire gemeenschap en één derde extern gecoöpteerden (de Kerk, onderwijs, pers, vakbonden en werkgevers, niet-gouvernementele organisaties, enz.).

Het UCSIA-*team* zorgt voor het dagelijkse werk. De *Algemene Vergadering* bepaalt de algemene strategie, ziet toe op de Raad van Bestuur en keurt de begroting en de rekeningen goed. De *Raad van Bestuur* leidt de vereniging. Het *Directiecomité* ziet toe op de uitvoering van de besluiten van de Raad van Bestuur en bereidt ze voor. De *Academische Raad* draagt als adviesorgaan bij tot de hoogstaande academische kwaliteit van de projecten.

ALGEMENE VERGADERING

In 2008 liep het mandaat van E.H. Kanunnik A. De Wolf, ere-secretaris-generaal van het VSKO, ten einde en aan hem werd aldus eervol ontslag verleend. De Algemene Vergadering coöpteerde Mgr. Johan Bonny, bisschop van Antwerpen, en de heer Jan De Volder, politiek redacteur bij Tertio, als nieuwe leden. De Algemene Vergadering van 11 december 2008 verkoos prof. dr. Jean Van Houtte voor een nieuw mandaat als voorzitter. Zij maakte een positieve evaluatie van de leiding van UCSIA in de periode 2003-2008 en benoemde op grond hiervan prof. dr. Walter Nonneman als bestuurder voor een nieuw mandaat met het voorstel aan de Raad van Bestuur om hem als Afgevaardigd Bestuurder te herbenoemen. De Algemene Vergadering bevestigde resp. hernieuwde eveneens de mandaten van prof. dr. Christiane Timmerman als Academisch Directeur en prof. dr. Luc Braeckmans als Academisch Onderdirecteur. De Algemene Vergadering is momenteel als volgt samengesteld:

voor de sociëteit van Jezus:

- Luc Bouckaert, professor emeritus ethiek K.U.Leuven
- Loïc de Cannière, afgevaardigd bestuurder INCOFIN
- Pierre Devos sj, professor biologie Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix (FUNDP)
- Jacques Haers sj, professor theologie K.U.Leuven
- Jan Koenot sj, provinciaal van de Vlaamse Jezuïeten
- Jan Peters sj, ere-vice-voorzitter Radboud Universiteit Nijmegen
- Hugo Roeffaers sj, professor emeritus filosofie Universiteit Antwerpen
- Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese SJ-Provinciaals
- Guy Vanheeswijck, professor filosofie Universiteit Antwerpen

voor de Antwerpse universitaire gemeenschap:

- Jean Van Houtte, professor sociologie en ere-rector UFSIA –
Voorzitter van de Algemene Vergadering
- Bea Cantillon, professor sociologie, Universiteit Antwerpen
- Pierre Delsaerd, Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen, Universiteit Antwerpen
- Helma De Smedt, professor geschiedenis Universiteit Antwerpen
- Johan Meeusen, professor recht Universiteit Antwerpen
- Jeroen Puttevils, student Universiteit Antwerpen
- Carl Reyns, professor accountancy en ere-rector UFSIA
- Johan Vanhoutte sj, Pastorale Dienst Universiteit Antwerpen
- Gerlinde Verbist, dr. assistent Universiteit Antwerpen

externe leden:

- Mgr. Johan Bonny, bisschop van Antwerpen
- Frans Crols, directeur-hoofdredacteur Trends/Roularta
- Etienne De Jonghe, secretaris-generaal Pax Christi International
- Jan De Volder, politiek redacteur Tertio
- Mia De Schamphelaere, kamerlid
- Maddie Geerts, ere-nationaal secretaris ACV
- Frank Lambert, bestuurder
- Philippe Michiels, voorzitter raad van bestuur Lessius Hogeschool Antwerpen
- Peter Vande Vyvere, hoofdredacteur Tertio
- Mieke Van Hecke, directeur-generaal VSKO

RAAD VAN BESTUUR

- Walter Nonneman, professor economie Universiteit Antwerpen –
Afgevaardigd bestuurder
- Carl Reyens, professor accountancy Universiteit Antwerpen en ere-rector UFSIA
- Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese SJ-Provinciaals
- Christiane Timmerman, academisch directeur
- Geert Vanhaverbeke, administratief verantwoordelijke

ACADEMISCHE RAAD

- Christiane Timmerman, academisch directeur –
Voorzitter van de Academische raad
- Luc Braeckmans, academisch onderdirecteur –
Ondervoorzitter van de Academische raad
- Zwi Berneman, professor hematologie, Universiteit Antwerpen
- Wil Derkse, Katholieke Universiteit Nijmegen
- Mark Desmet sj, geneesheer
- Pierre Devos sj, professor biologie FUNDP
- Guido Dierickx sj, emeritus politieke wetenschappen Universiteit Antwerpen
- Marie-Claire Foblets, juriste en antropologe K.U.Leuven
- Louis Ferrant, huisarts, Centrum huisartsengeneeskunde Universiteit Antwerpen
- Tim Heysse, politiek filosoof, KU Brussel
- Henk Opdebeeck, economist en ethicus Universiteit Antwerpen
- Wilfried Pauwels, emeritus economie, Universiteit Antwerpen
- Nicolas Standaert sj, professor sinologie K.U.Leuven
- Jacques Tempère, professor fysica, Universiteit Antwerpen
- Dirk Van Dyck, professor fysica Universiteit Antwerpen
- Walter Van Herck, professor filosofie Universiteit Antwerpen
- Dirk Vanheule, professor in de rechten, Universiteit Antwerpen
- Luc Van Liedekerke, professor ethiek Universiteit Antwerpen en K.U.Leuven
- Amaryllis Verhoeven, juriste K.U.Leuven
- Johan Verstraeten, moraaltheoloog en ethicus K.U.Leuven
- Frank Willaert, professor literatuur Universiteit Antwerpen

DIRECTIECOMITÉ

- Christiane Timmerman, academisch directeur –
Voorzitter van het directiecomité
- Luc Braeckmans, academisch onderdirecteur –
Ondervoorzitter van het directiecomité
- Barbara Segaert, wetenschappelijk coördinator
- Sara Mels, wetenschappelijk medewerker
- Geert Vanhaverbeke, administratief verantwoordelijke

TEAM

- Prof. dr. Walter Nonneman, Afgevaardigd bestuurder
- Prof. dr. Christiane Timmerman, Academisch directeur
 - voorzitter academische raad en directiecomité
 - eindverantwoordelijke voor nationale en internationale projecten
- Prof. dr. Luc Braeckmans, Academisch onderdirecteur
 - ondervoorzitter academische raad en directiecomité
 - verantwoordelijk voor nationale projecten
- Marijke Celis: Secretariaat, administratie en financiën (voltijds)
- Sara Mels: Wetenschappelijk medewerker
- Barbara Segaert: Wetenschappelijk coördinator
- Geert Vanhaverbeke: Administratief verantwoordelijke
- Christel Van Wonterghem: Secretariaat en administratie (deeltijds)

II. PROJECTEN

ZOMERSCHOOL “RELIGIE, CULTUUR EN SAMENLEVING”

Van 31 augustus tot 7 september 2008 vond de 4de zomerschool over religie, cultuur en samenleving plaats. Het is de tweede keer dat UCSIA de zomerschool in zijn hernieuwde vorm aanbood.

De zomerschool stelt zich tot doel om jonge academici en doctorale studenten te laten reflecteren over de onderlinge wisselwerking tussen religie, cultuur en maatschappij. Ze kunnen lezingen bijwonen van internationale academici die in de domeinen deskundig zijn. De deelnemers stellen ook hun eigen onderzoeksactiviteit voor en ze wisselen hierover van gedachten in een ontspannen en open klimaat en binnen een multidisciplinair kader.

Volgende aspecten komen elk jaar aan bod:

- modernisering en democratie: Chris Welzel, professor politieke wetenschappen aan de Jacobs Universiteit Bremen, die tevens betrokken is bij de “World Values Study”
- nationalisme en religie: John Hutchinson, professor in nationalisme studies aan de London School of Economics
- religie en pluralisme: Robert Hefner, professor antropologie aan de Boston University.

In 2008 werd meer de nadruk gelegd op het aanbrengen en ondersteunen van methodologie voor (multidisciplinair) onderzoek in de thematiek. Daarom werden er diverse methodologische lessen ingericht rond de evolutie en betekenis van interdisciplinariteit in de humane en sociale wetenschappen, over het publieke engagement van de academicus, de valkuilen en successen van participatieve observatie en dies meer. In workshop sessies kregen 30 jonge academici en doctorale studenten de kans om hun eigen onderzoeksvoorstellen te presenteren en te bespreken met de lesgevers en hun collega onderzoekers. UCSIA selecteert de deelnemers op grond van een “call for application” en let daarbij op een goede verdeling naar discipline, geografische afkomst en gender.

Elk jaar legt een wisselende gastdocent een specifiek accent. In 2008 was de gastdocent professor Tariq Modood. Hij is professor sociologie, politiek en publiek beleid aan de Universiteit van Bristol en organiseerde zijn lessen rond de thematiek van politiek multiculturalisme.

In het kader van de zomerschool organiseerde UCSIA ook twee avondlezingen voor het ruime publiek.

Op maandag 1 september sprak professor Tariq Modood over religie als identiteit. Hij onderzocht de vraag waarom de staat geïnteresseerd zou kunnen zijn in religie. Daarbij vroeg hij zich af welke argumenten de overheid hanteert voor het uitwerken van een beleid voor religie en religieuze groeperingen en hoe ze haar beleid verantwoordt naar de publieke opinie. Zo kwam Modood tot vijf verantwoordingsgronden die de overheid gebruikt om haar beleid te legitimeren: religie als waarheid, religie als gevaar, religie als hulpinstrument, religie als identiteit en tenslotte respect voor religie.

Op woensdag 3 september was het de beurt aan professor John Hutchinson die een lezing verzorgde over nationalisme en het Europese project. Volgens hem wordt in onderzoek over globalisering de natiestaat vaak als een achterhaald idee omschreven waarbij wordt verwezen naar de opkomst van continentale, regionale associaties zoals de Europese Unie. Zo een redenering houdt echter weinig rekening met de manier waarop nationale en Europese identiteiten historisch met elkaar verstrengeld raakten. Het zijn de verschillende projecten die bestaan rond de Europese Unie zelf die de vraag bemoeilijken hoe nationale en Europese identiteiten vandaag met elkaar verbonden zijn en hoe de toekomst van de Europese natiestaten er kan uitzien. De EU kan daarbij zowel als een instrument van de dominante natiestaten, als een opkomende supernatie of een nieuw postmodern beleid worden geïnterpreteerd.

INTERNATIONALE WORKSHOPS

MULTICULTURALISME EN INTERCULTURELE COMMUNICATIE

De internationale academische workshop over multiculturalisme en interculturele communicatie werd op 11 maart georganiseerd in samenwerking met professor Jef Verschueren van de Universiteit Antwerpen. De workshop kaderde in het Europese Jaar van de Interculturele Dialoog.

Een twintigtal wetenschappers uit België, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Portugal en uit disciplines zoals sociolinguïstiek, antropologie en opvoedkunde wisselden er van gedachten over de spanning tussen de feitelijke meertaligheid van de bevolking in veel steden en de eentaligheid van het bestuur en de overheidsvoorzieningen. Deze spanning treedt door de toegenomen internationale migratie sterker op de voorgrond en ze roept fundamentele vragen op over burgerrechten, maatschappelijke achterstelling of het onderdrukken van de beschikbare taalvaardigheden, maar ook praktische vragen over organisatie en financiering. Hoe een overheid omgaat met meertaligheid wordt als een probleem ervaren omdat het raakt aan de fundamenten van burgerschap, de natiestaat of verworven rechten van minderheden. De academici vergeleken o.a. het stedelijk beleid in Europa en ze onderzochten multifunctionele taalpraktijken in onderwijs en welzijn alsmede de relatie tussen meertaligheid en gemeenschapsvorming in de diaspora.

De workshop werd gevolgd door een masterclass voor studenten van de Universiteit Antwerpen en door een conferentie voor professionals en publiek. Professor Kris Van den Branden, onderzoekseenheid Taal en Onderwijs van de K.U.Leuven, gaf een inleiding over de moeilijke wisselwerking tussen de unieke onderwijstaal en het zeer divers aantal thuistalen. Hierop volgden drie gevalstudies: over de welzijnssector in Gent (Stef Slembrouck, Universiteit Gent), het onderwijs (Jürgen Jaspers, Universiteit Antwerpen) en de asielpcedure (Katrijn Maryns, Universiteit Antwerpen).

HET JOODSE BOEK IN EEN CHRISTELIJKE WERELD

Van 25 tot 27 juni vond de internationale academische workshop plaats over “Het joodse boek in een christelijke wereld”. De workshop kwam tot stand in samenwerking met het Instituut voor Joodse Studies, werd ingeleid door een officiële openingszitting op het Antwerpse stadhuis en liep gelijktijdig met een tentoonstelling “Hebraïca” in het Museum-Plantin Moretus.

Academici uit een zestal landen deelden hun inzichten over de wisselwerking tussen de Antwerpse boekdrukkunst (Bomberg, Plantin), de christelijke hebraïstiek en de joodse en christelijke cultuur in de Nieuwe Tijd (15de tot 17de eeuw). De workshop was sterk historisch georiënteerd en de publiekslezingen door prof. Grafton (Henry Putnam University Professor of History, Universiteit van Princeton) en prof. Ruderman (Institute for Advanced Studies, Universiteit van Pennsylvania) trokken een ruim publiek aan.

UCSIA en IJS willen hun gezamenlijke aandacht voor joods-christelijke verhoudingen tot uitdrukking brengen door een nieuwe leerstoel met die naam in te richten aan de Universiteit Antwerpen. Professor Ruderman zal deze leerstoel als eerste bekleden in het academiejaar 2008-2009.

LOCALE RELEVANTIE VAN MENSENRECHTEN

Op 17 en 18 oktober 2008 organiseerde UCSIA een internationale academische conferentie in samenwerking met de professoren Koen De Feyter en Dirk Vanheule van de Faculteit Rechten (Universiteit Antwerpen) en het EIUC (European Inter-University Centre for Human Rights and Democratisation). Door de sponsoring van de VLIR/UOS konden we ook veel deelnemers uit ontwikkelingslanden uitnodigen.

Sinds zestig jaar geleden, op 10 december 1948, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens werd aangenomen, hebben talrijke internationale documenten mensenrechten als wereldwijd geldige normen bevestigd. Maar bieden mensenrechten ook reële bescherming wanneer benadeelde groepen ze op lokaal vlak inroepen om hun leefomstandigheden te verbeteren?

De conferentie onderzocht een reeks gevalstudies. Welke factoren bepalen succes of mislukking? Moeten sommige ideeën of de Verklaring herzien worden om ze relevanter te maken? De workshop tekende een vernieuwende academische benadering van mensenrechten uit.

De filmvoorstelling “Total Denial” en het aansluitende paneeldebate illustreerden de problematiek van universele mensenrechten aan de hand van het concrete geval van olietransport in Birma.

DE UNIVERSITEIT NA BOLOGNA

Op 12 en 13 december 2008 organiseerde UCSIA de internationale conferentie “Rethinking the University After Bologna: New Concepts and Practices Beyond Tradition and the Market”. Met het einde van het Bologna proces en de Lissabon strategie in zicht (2010) breekt het moment aan om deze ontwikkelingen onder de loep te nemen en te onderzoeken hoe ze een effect hebben op de publieke betekenis van universitair onderwijs en onderzoek. Het programma van de conferentie vertrok vanuit de overtuiging dat er alternatieven bestaan voor een te ver doorgedreven managementaanpak in onderwijs, onderzoek, organisatie en dienstverlening. Deze alternatieven brengen op een of andere manier de publieke rol van de universiteiten op het voorplan.

Om dit debat te voeden nodigde UCSIA 4 hoofdsprekers uit die elk hun visie gaven op de toekomst van het hoger onderwijs. Jan Masschelein (professor wijsgerige pedagogiek, K.U.Leuven) had het over de universiteit als onderwerp van publieke aandacht. Hierbij benadrukte hij dat de universiteit de vraag zou moeten proberen te beantwoorden “in wat voor een wereld we willen leven?”. Op die manier kan ze de dagelijkse ratrace vertragen en ruimte creëren voor reflectie. Jean-Claude Guédon (professor aan de Université de Montréal) probeerde de universiteit vorm te geven volgens de principes van het “free software model” en kwam daarbij uit bij het netwerk model. De derde visie kreeg vorm in de lezing van Ronald Barnett (professor hoger onderwijs, University of London). Hij stelde ons het concept voor van de “ecological university”, een netwerk universiteit die zich actief engageert in de publieke ruimte. In de laatste hoofdlesing waarschuwde Susan Robertson (professor onderwijssociologie, University of Bristol) voor de politieke macht die metaforen hebben. Het vertrekpunt van een mobiliserende metafoer is de inhoud van het project (de toekomst van de universiteit) en niet omgekeerd.

In een aantal artikelen in Tertio hebben de collega’s prof. dr. Nicolas Standaert en prof. dr. Guido Vanheeswijck het thema van de workshop meteen op de concrete situatie in Vlaanderen betrokken.

SCRIBANI

Op initiatief van Mark Rotsaert sj, voorzitter van de Conferentie van Europese Provinciale Oversten van de jezuïeten, zette UCSIA in 2003 het Scribani-netwerk in de steigers. Het groepeerde 18 onderzoeksinstellingen en sociale centra die verbonden zijn met de jezuïetenorde uit 11 Europese landen. Als academische onderzoeksinstelling stofferden deze instellingen het beleidsdebat over maatschappelijke thema’s zoals migratie, vormen ze professionelen zoals journalisten of voeren ze concrete maatschappelijke actie zoals armenzorg of steun aan vluchtelingen.

Tweejaarlijks vindt een Scribani-conferentie plaats met volgende doelstellingen:

- medewerkers van de organisaties in het netwerk samenbrengen met deskundigen en opiniemakers om vanuit een gelovige inspiratie na te denken over een concreet onderwerp dat raakt aan rechtvaardigheid en de Europese toekomst;

- als netwerk duidelijke perspectieven en voorstellen formuleren voor het sociale, culturele en economische beleid, zowel internationaal als nationaal.

In de tussenliggende jaren komt het netwerk bijeen om onderlinge informatie uit te wisselen en een onderzoeksthema uit te diepen tijdens een academisch seminarie.

DE ROL VAN RELIGIE IN DE INTEGRATIE VAN EUROPA

De Scribani-conferentie 2008 vond op 11 en 12 september plaats in Košice, in het oosten van Slowakije, aan het Michael Lacko Centrum voor Spiritualiteit in Oost en West. Het Centrum wordt geleid door dr. Joseph Kyselica sj en de heer Simon Marínčák.

Voor een nader onderzoek van de rol van religie en levensbeschouwelijke oriëntaties in de opbouw van Europa is Košice een uitgelezen plaats: in Slowakije, een nieuw toetredingsland van de EU en de Eurozone en tot voor kort een door het communisme gedomineerd land, speelt religie na een periode van gedwongen secularisatie opnieuw een zichtbare rol in het publieke en politieke leven. De deelnemende academici en politieke en religieuze leiders onderzochten in een reeks lezingen en workshops of en in welke mate religie, morele waarden en levensbeschouwing ook in andere landen van de Europese Unie en in de Europese integratie een rol spelen naast politieke factoren en sociaal-economische ontwikkelingen. Het project van Europese integratie was immers aangedragen door christen-democratische politici.

Verschillende lezingen stimuleerden de gedachtewisseling:

- Patrick Riordan sj en James Hanvey sj (Heythrop Institute for Religion, Ethics and Public Life, London) ontleedden de mogelijke bijdrage van de katholieke kerk tot het Europese “common good” en ontwikkelden een “theologie van het seculiere” die de kerk kan oriënteren om in de seculiere publieke sfeer aanwezig te zijn.
- prof. dr. em. David Martin (professor emeritus sociologie, London School of Economics) analyseerde hoe het begrip “secularisme” en het verband tussen religie, etniciteit en natie binnen Europa een andere inhoud hebben naargelang tijd en ruimte. Zeker in overgangsgebieden kan religie onverwacht de basis vormen voor politieke gemeenschapsvorming, maar ook voor desintegratie.
- prof. dr. John Madeley (professor, London School of Economics) onderzocht cijfergegevens over de verhouding tussen kerk en staat in Europa, die ook in seculiere landen niet absoluut is.

Andere lezingen werden verzorgd door Guido Dierickx sj (OCIPE, Brussel), Edward Farrugia sj (Pontifical Institute of Oriental Studies, Rome), Mgr. Milan Chatur (bisschop van de Griekse katholieke kerk), Jan Dacok sj (provinciaal van de Slowaakse provincie van de jezuïeten), Volodymyr Turchynovsky (Ukrainian Catholic University, Lvov), Jean-Yves Calvez sj (Centre Sèvres, Paris), Dusan Bella (voormalig Slowaaks ambassadeur bij de OECD).

LEZINGENREEKSEN

ZIJN ER GRENZEN AAN EEN DARWINISTISCHE LEVENSBESCHOUWING?

Tijdens het academiejaar 2007-2008 organiseerde UCSIA in samenwerking met het Centrum voor Cultuurfilosofie en het Centrum voor Ethiek van de Universiteit Antwerpen en met het Interdisciplinair Centrum voor Evolutie en Gedrag (ICEG), de lezingenreeks “Zijn er grenzen aan een darwinistische levensbeschouwing?”.

De reeks onderzocht de spanning tussen religie en wetenschap aan de hand van het voorbeeld van het darwinistische denken. Oorspronkelijk een verklarende wetenschap in het specifieke domein van de biologie, is de theorie van Darwin vandaag getransformeerd tot een paradigma met meer universele aanspraken dat voor elk aspect van het menselijke leven en denken relevantie kan hebben.

Deze lezingenreeks bestond uit vijf publieke avondlezingen waarin vijf internationale gerenommeerde onderzoekers verschillende deelaspecten van deze vraag behandelden. Volgend op de avondlezingen organiseerden UCSIA en de Universiteit Antwerpen seminaries met de betreffende sprekers.

DARWINS MOORDBEKENTENIS

Op woensdag 12 december gaf professor Johan Braeckman (Universiteit Gent) een inleidende lezing over het leven en werk van Charles Darwin. De essentie van Darwins moordbekentenis is volgens hem dat er geen ‘ontwerp’ of ‘design’ is. De mens was niet verwacht, noch bedoeld, in de kosmos of de natuur. Hij is daarentegen het resultaat van een blind, mechanisch proces.

Op donderdag 13 december 2008 vond een expertenseminarie plaats met Johan Braeckman en respondent Raf De Bont, Departement Geschiedenis (K.U.Leuven).

DARWINIAANSE VERKLARINGEN EN SOCIAAL-CULTURELE PROCESSEN

Op woensdag 13 februari 2008 gaf Daniel Nettle de lezing met bovenstaande titel. Hij is docent psychologie van de onderzoeksgroep Evolutie en Gedrag in de School voor Biologie en Psychologie van Newcastle University. Binnen de menswetenschappen worden evolutionaire verklaringen vaak tegenover rivaliserende sociale en culturele verklaringen van hetzelfde fenomeen geplaatst. Prof. Nettle argumenteerde dat deze tweedeling misleidend is en dat menswetenschappers niet moeten kiezen tussen verschillende verklaringsmodellen, maar enkel tussen verschillende verklaringen. Zonder te wedijveren met socio-culturele verklaringen, kunnen evolutionaire argumenten interessante inzichten bieden in de natuur van de mechanismen die aan de basis liggen van sociale en culturele processen. Hij illustreerde zijn stelling met voorbeelden over partnerpreferenties, het mannelijke eergevoel en voedseltaboes waarvoor zowel toereikende socio-culturele als evolutionaire verklaringen kunnen gegeven worden.

Op donderdag 14 februari 2008 vond een expertenseminarie plaats met Daniel Nettle en respondent Andreas de Block van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (K.U.Leuven).

KAN HET DARWINISME ONS VERTELLEN WAT HET IS MENS TE ZIJN?

Deze wetenschapsfilosofische benadering werd op woensdag 5 maart 2008 ontwikkeld door John Dupré, professor wetenschapsfilosofie aan het departement Sociologie en Filosofie van de University of Exeter en directeur van Egenis, het ESRC centrum voor de studie van genooms in de samenleving. In zijn lezing onderzocht John Dupré hoe de darwinistische wereldbeschouwing wordt gedefinieerd en welke bediscussieerbare interpretaties daarvan moeten worden uitgesloten. Dupré stelde daarop voor een minimalistische visie te hanteren die vertrekt van de feiten van de evolutie en van de aanspraak dat natuurlijke selectie de centrale kracht is in het evolutionaire proces. Dupré meende dat dit wereldbeeld een fundamenteel aspect is van een naturalistisch wereldbeeld en dat het essentieel is om een zeer grote reeks biologische fenomenen te verklaren. De evolutieleer is echter heel wat minder geschikt om voorspellingen te maken, gezien de beperkingen van het beschikbare bewijsmateriaal en de onzekerheden in de loop van de evolutie. Dit is volgens Dupré de reden waarom evolutionaire overwegingen enkel als heuristisch kunnen dienen om empirisch weerlegbare hypothesen te genereren over het gedrag van mensen. Gezien de snelheid van de menselijke evolutie de laatste millennia is het zelfs niet waarschijnlijk dat het een bruikbare heuristisch zou zijn.

Op donderdag 6 maart 2008 vond het aansluitende expertenseminarie plaats met John Dupré en respondent Raymond Corbey, verbonden aan de faculteit Archeologie van de Universiteit van Leiden.

DE EVOLUTIE VAN GOD? DARWINISME EN RELIGIE

Op woensdag 19 maart 2008 sprak Alister McGrath, professor historische theologie aan Oxford University en senior onderzoeksmedewerker aan Harris Manchester College in Oxford. Wat is het belang van het darwinisme voor het geloof in God? In zijn lezing onderzocht en evalueerde prof. McGrath verschillende darwinistische uiteenzettingen over de oorsprong van religie. Hij ging specifiek in op de analyses die naar voren werden gebracht in twee belangrijke recente publicaties: Richard Dawkins' "The God Delusion" en Daniel Dennett's "Breaking the Spell". Bijzondere aandacht gaat uit naar de wijze waarop godsdienstcritici het darwinisme gebruiken en naar de transformatie van het darwinisme van een wetenschappelijke theorie tot een algemene wereldbeschouwing.

Op donderdag 20 maart 2008 volgde het expertenseminarie met Alister McGrath en respondent Walter Decler, professor emeritus van de Universiteit Antwerpen.

WIE IS DIE STERKSTE DIE OVERLEEFT?: OVER DE EVOLUTIONAIRE OORSPRONG VAN MORALITEIT

Deze lezing werd verzorgd door Jan van Hooff, emeritus hoogleraar gedragsbiologie en voormalig hoofd van de onderzoeksgroep Ethologie en Socio-ecologie, Universiteit Utrecht (1980-2001).

In de natuur heerst een harde strijd om het bestaan en daarin overleeft wie best is aangepast aan de omgeving, "the survival of the fittest". Dat is de harde wet van de evolutie. De winnaars dragen de genetische aanleg van de eigenschappen, die hen zo succesvol maakten, over naar hun nageslacht. Dat zullen dus eigenschappen zijn die ten goede komen aan de zelfhandhaving, zoals assertiviteit, dominantie-drang en agressie. Voor eigenschappen als altruïsme, onbaatzuchtigheid en dienstbaarheid lijkt dus geen ontwikkelingsmogelijkheid te bestaan. Die zouden toch meteen moeten worden weggeselecteerd? En toch treffen we dat soort eigenschappen alom in de natuur aan, en niet alleen bij mensen. Weerlegt dat niet het darwiniaanse evolutiemodel? Nee! De tekst waarmee we deze

samenvatting begonnen, blijkt een grove karikatuur te zijn; het is maar een deel van de waarheid. Gedragsbiologische en theoretische onderzoekingen tonen dat het darwiniaanse evolutiemodel wel degelijk de ontwikkeling kan verklaren van eigenschappen die bijdragen tot de harmonie van sociale gemeenschappen en tot de intoming van zelfzuchtige neigingen. We krijgen zo zicht op de evolutionaire basis van moraliteit, een verschijnsel dat traditioneel gezien werd als een product van een uniek-menselijke culturele en ethische ontwikkeling!

Op donderdag 10 april 2008 vond het expertenseminarie plaats met Jan van Hooff en respondent Arnold Burms van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (K.U.Leuven).

SOCIALE LEER VAN DE KERK

UCSIA stond samen met het Internationaal Instituut Kanunnik Triest in voor de officiële Nederlandse vertaling van het Compendium van de Sociale Leer van de Kerk. Zodoende werd belangrijk bronnenmateriaal toegankelijk gemaakt voor eenieder die sociale ethiek bestudeert.

De Afgevaardigd Bestuurder van UCSIA, prof. dr. Walter Nonneman, heeft de Nederlandse editie van het Compendium mogen overhandigen ter gelegenheid van een audiëntie aan Zijne Heiligheid Paus Benedictus XVI op 30 mei 2008.

UCSIA en IICT, in het bijzonder zijn directeur dr. Patrick De Pooter, hebben verder in drie studiedagen een reeks nationale en internationale academici en kerkverantwoordelijken aan het woord gelaten over de sociale leer van de kerk, de verhouding tussen persoonlijke verantwoordelijkheid en maatschappelijke structuren en de sociaal-ethische uitgangspunten van andere religies.

PLECHTIGE OVERHANDIGING

Op 24 januari overhandigde E.H. Kan. Etienne Quintiens, Voorzitter van LICAP, plechtig het eerste exemplaar van het compendium aan Mgr. James Reinert van de Pauselijke Raad voor Rechtvaardigheid en Vrede, de instantie die het oorspronkelijke boekwerk uitgaf. Prof. dr. G.J.M. van Wissen, hoogleraar Universiteit van Amsterdam, schetste de oorsprong en ontwikkeling van de sociale leer van de kerk. Broeder dr. René Stockman f.c., Generale Overste van de Congregatie van de Broeders van Liefde, gaf een uiteenzetting over “Congregationeel apostolaat: een toepassing van de sociale leer avant-la-lettre”. Pater Ludwig Van Heucke sj, Adjunct Missieprocurer, weidde uit over de ontwikkeling van het begrip rechtvaardigheid in de recente geschiedenis van de jezuïetenorde.

DE SOCIAAL-ECONOMISCHE ASPECTEN VAN DE SOCIALE LEER

Op 16 april 2008 werden in het IICT te Gent de sociaal-economische aspecten van de sociale leer en de plaats van het compendium kritisch onderzocht onder leiding van moderator prof. Jacques Haers sj. Prof. dr. Johan Verstraeten (K.U.Leuven), de heer Jérôme Vignon (voormalig raadgever van commissievoorzitter Jacques Delors) en prof. Michael Bouzigard (Jesuit Social Research Institute, New Orleans) illustreerden de relevantie van de katholieke sociale leer voor concrete uitdagingen zoals de verdere ontwikkeling van de Europese Unie of de aanpak van internationale migratie. De sociale leer kan het evenwicht herstellen tussen vrijheid van verkeer en solidariteit tussen de volken en de EU stimuleren om op mondiaal vlak een rol op te nemen voor vrede en ontwikkeling. Prof. Michael Hornsby-Smith (emeritus Universiteit van Surrey) wees op het bestaan van sociaal zondige structuren. Hij illustreerde zijn pleidooi aan de hand van de actuele wereldwijde financiële crisis die volgens hem heel wat arme en kwetsbare mensen treft.

SOCIALE LEER VAN DE KERK - INTERRELIGIEUZE ASPECTEN

Op 18 juni 2008 werd de christelijke sociale leer getoetst aan de sociaal-ethische beginselen van het jodendom, de islam, het boeddhisme en de Russisch-orthodoxe leer. Prof. David Loy (Xavier University), prof. David Novak (University of Toronto), dr. Mohammed Mestiri (International Institute of Islamic Thought) en Rev. Dmitriy Ageev, Secretaris van de Vertegenwoordiging van de Russisch-orthodoxe kerk bij de Europese Instellingen, droegen tot deze boeiende confrontatie bij. Prof. dr. Bert Broeckaert, K.U.Leuven, was moderator.

MENSEN IN DE MARGE VAN DE SAMENLEVING

Allerlei organisaties engageren zich voor sociaal achtergestelde groepen. Toch wil UCSIA met de lezingenreeks “In de marge” sommige van deze groepen extra onder het voetlicht brengen. In 2008 brachten academici en veldwerkers de situatie in kaart van achtereenvolgens de daklozen en de vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld. In beide gevallen stonden academici van de Universiteit Antwerpen mee in voor de organisatie en de academische voorbereiding. Beide lezingen hielpen de talrijke deelnemers in het werkveld om een beter inzicht te krijgen in de feitelijke toestand en ontwikkelingen in wetgeving en beleid.

DAKLOZEN: PARIAS VAN DE VERZORGINGSSTAAT

Op 8 mei 2008 analyseerde professor Luc Goossens (groep ‘Onderzoek naar Armoede en Sociale Uitsluiting en de Stad’, Universiteit Antwerpen) het profiel van de dakloze, de oorzaken van dak- en thuisloosheid en de mogelijkheden geboden door het systeem van sociale huisvesting. Freek Spinnewijn, directeur van de Europese koepel van verenigingen van thuislozen, belichtte cijfers en tendensen in het Europese beleid en socioloog Pascal De Decker analyseerde of het Vlaamse woonbeleid bijdraagt tot het recht op wonen voor mensen in de marge. Daarop volgde een panelgesprek met vertegenwoordigers van een daklozenvereniging, een welzijnsorganisatie en een sociaal verhuurkantoor.

VROUWEN OP DE VLUCHT VOOR HUISELIJK GEWELD

De lezing en het paneldebat op 20 november kaderden in de ‘internationale dag tegen geweld tegen vrouwen’ van 25 november. Prof. dr. Frederik Swennen, docent familierecht aan de Universiteit Antwerpen, vergeleek de Belgische wet op partnergeweld van 1997 met de praktijk op het veld die vaak getuigt van gebrekkige samenwerking tussen gerecht, politie en hulpverleningsinstanties. Bovendien zijn de beschikbare instrumenten meer gericht op het individu en niet gezinsondersteunend. Professor Renée Römken, hoogleraar interpersoonlijk geweld aan de Universiteit van Tilburg, belichtte de Europese ontwikkelingen in de regulering van geweld tegen vrouwen. Het probleem wordt vaak van zijn genderspecten ontdaan, hoewel het geweld tegen vrouwen toeneemt en het fysiek geweld meer van mannen uitgaat dan van vrouwen. Europa bereidt een Europese conventie tegen huiselijk geweld voor. Ze bepleit een evenwicht tussen het straffen van de dader en het zorgen voor het slachtoffer. Kris De Groof, stafmedewerkster op het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, lichtte het Belgische beleid rond intrafamiliaal geweld toe. Hierop sloot een paneldebat aan met een politiecommissaris, een journaliste en enkele veldwerkers.

LEZINGEN OVER THEOLOGIE EN KERK I.S.M. KVHU

Samen met de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding (KVHU) organiseert UCSIA jaarlijks twee academische lezingen met een theologisch onderwerp in de reeks “Academisch Forum”.

TWEE EEUWEN INSTITUTIONALISERING JOODSE GEMEENSCHAP IN BELGIE

Op 17 maart onderzocht prof. dr. Adriaan Overbeke de structuur van “consistoriaal Jodendom” die door de Franse overheid precies twee eeuwen geleden tot stand werd gebracht. De spreker onderzocht of de historische achtergrond het hedendaagse overheidsbeleid tegenover religie nog adequaat kan inspireren, dan wel of nieuwe vormen en uitgangspunten nodig zijn.

DE 35STE ALGEMENE CONGREGATIE VAN DE JEZUÏETENORDE

Mark Rotsaert sj, Voorzitter van de Conferentie van Europese Jezuïeten Provinciaals, beschreef op maandag 15 december 2008 het verloop en de resultaten van de 35ste Algemene Congregatie van de jezuïetenorde. De Algemene Congregatie verkoos een nieuwe generale overste, pater Adolfo Nicolás. Paus Benedictus riep de jezuïeten op tot apostolische maar creatieve trouw aan het leergezag van de kerk. De orde keurde 6 decreten goed die de werking en de organisatie in de komende jaren oriënteren. Het 3de decreet vermeldt de “Apostolische voorkeuren” of prioriteiten die ook voor UCSIA belangrijk zijn, onder andere: Afrika, China, het intellectueel apostolaat, migratie en vluchtelingen. De toenemende globalisering heeft bij de jezuïeten het bewustzijn in de hand gewerkt van een universele, gemeenschappelijk gedragen zending.

PASTORAAL EN KERK

UCSIA organiseert met medewerking van de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen (Gert Van Langendonck en Johan Vanhoutte sj) een reeks activiteiten inzake pastoraal en kerk.

SEMINARIE JONGERENPASTORAAL “METAMORFOSEN”

Voor de vijfde keer bracht UCSIA in samenwerking met de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen de groep van pastorale medewerkers aan Vlaamse hogescholen en universiteiten bijeen om hen op een professionele manier vorming en ondersteuning te bieden. Traditioneel grijpen de deelnemers dit residentiële seminarie aan om ideeën uit te wisselen en zo het veld van pastoraat in het hoger onderwijs verder te verstevigen.

Deze tweedaagse vond plaats in Oostende op donderdag 10 en vrijdag 11 januari 2008. Professor Erik Borgman, hoogleraar systematische theologie aan de Universiteit van Tilburg, probeerde de plaats van religie in onze maatschappij vandaag te duiden en heroriënteren. Borgman stelt zich krachtig teweer tegen het toenemende cynische ongeloof in de publieke discussie en roept op tot een hernieuwde bezinning over de plaats van religie in de moderne samenleving. Professor Borgman onderzocht specifiek de Vlaamse context van pastoraat in het hoger onderwijs en de relevantie van de bestaande modellen van studentenpastoraal die in onze regio voorkomen.

Professor Luc Derijcke, verbonden aan het UAMS (o.m. vakgroep Mens en Organisatie, Management- en communicatievaardigheden), leerde een methode aan om in groep ideeën te genereren. Een tweede oefening ging over zelfmotivatie, waardering en zin in managementcontext, met linken en oefeningen naar pastoraat. Dichter Piet Thomas zorgde voor een spirituele verdieping met gedichten uit zijn boek “God in Gedichten: de mooiste religieuze poëzie uit de Lage Landen”.

OVERIGE PROJECTEN

SECUNDAIR JEZUÏETENONDERWIJS: TRADITIE MET TOEKOMST

Op 24 mei 2008 woonden 200 deelnemers het congres bij over: “Secundair jezuïetenonderwijs, traditie met toekomst”. UCSIA organiseerde deze studienamiddag in samenwerking met de Federatie van de oud-leerlingenbonden van de Vlaamse jezuïetencolleges waarvan de heer Frank Judo voorzitter is.

Dominique Salin sj, professor aan het Centre Sèvres te Parijs, zette uiteen hoe het jezuïetenonderwijs ontstond en wereldwijd uitgroeide tot het model van secundair onderwijs. De spiritualiteit van de Geestelijke Oefeningen zette als vanzelf de jezuïeten, die aanvankelijk helemaal geen onderwijsambities hadden, aan om leermeesters te worden. Vervolgens ging Paul Yperman, voorzitter van de Vlaamse en Europese koepel van jezuïetencolleges, in op de uitdagingen waarvoor het jezuïetenonderwijs in Vlaanderen en Europa staat binnen een context van dalende sj-effectieven en van grote maatschappelijke veranderingen. Nikolaas Sintobin sj, secretaris Internationaal Ignatiaans Jeugdnetwerk, duidde de idee van uitmuntendheid. Johan Verschuere sj, algemeen directeur van het Xaveriuscollege in Borgerhout, getuigde over de concrete uitdagingen voor een jezuïetencollege vandaag. De oorspronkelijke missie van het college die in de jaren '30 van de 20ste eeuw gericht was op emancipatie van arbeiders in een arme wijk, is onverkort van kracht nu de buurt geëvolueerd is naar een multiculturele migrantenwijk. Kiezen voor christelijke identiteit en uitmuntendheid is vandaag moeilijk maar mogelijk.

Vier oud-leerlingen uit jezuïetencolleges (Luc Bertrand, Geert D'Haens, Matthias E. Storme en Phillippe Vandekerckhove) traden in debat met vier “terreinwerkers” (Hilde Houtman, Peter Knapen, Myriam Van den Eynde, Johan Verschuere sj.). Het werd een geanimeerd gesprek, vakkundig gemodereerd door VRT-journalist Bruno Huyghebaert.

OP ZOEK NAAR EEN KRACHTIGE LEER- EN ONDERWIJSOMGEVING VOOR HET VAK R.-K. GODSDIENST

Het Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen organiseerde op 21 en 22 februari 2008, in overleg met de Vlaamse onderwijsvicarissen en het Vlaamse Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs, een symposium voor leerkrachten godsdienst en pedagogische begeleiders van het secundair katholiek onderwijs, voor theologen en kerkverantwoordelijken.

In opvolging van vorige thema's ging deze vijfde editie op zoek naar een krachtige leeromgeving voor het vak godsdienst. Binnen de pluralistische en ook seculiere samenleving van vandaag is het vaak moeilijk om de algemene opdracht van het vak godsdienst op een krachtige manier aan bod te laten komen. De godsdienstleerkracht staat voor de opdracht om niet alleen ethische en actuele problemen maar ook levensbeschouwelijke vragen te behandelen en bij de leerling het vermogen te helpen ontwikkelen om gebeurtenissen op hun levensbeschouwelijke waarde te schatten. De leerkracht vraagt zich daarbij af hoe hij/zij dit kan verwezenlijken binnen de leerdoelen (de basisdoelen, kern- en terreindoelen) die het leerplan vooropstelt.

Het godsdienstonderwijscongres 2008 toonde aan de hand van concrete lesfragmenten, vooraf op DVD gezet, lezingen en workshops per onderwijsgraad aan hoe de leerkracht vanuit het leerplan een krachtige leeromgeving kan ontwikkelen en de verbondenheid en botsing tussen identiteit, pluraliteit en christelijke traditie onder de aandacht kan brengen.

De tweede dag van het congres was specifiek gewijd aan de rol van de vakverantwoordelijken en het vakteam in de ontwikkeling van een krachtige leer- en onderwijsomgeving.

ONTMOETINGEN MET MYSTICI

UCSIA bood aan het Ruusbroecgenootschap (Universiteit Antwerpen) éénmalig de kans om een nieuwe lezingenreeks te ontwikkelen over mystici. Vijf figuren en gemeenschappen uit de Lage Landen stonden centraal, een regio van waaruit op verschillende momenten in de geschiedenis krachtige impulsen aan de ontwikkeling van de mystieke traditie werden gegeven. De lezingen bestonden telkens uit twee delen: een verkenning van de historische context van de betreffende tekst(en), vervolgens voorlezing en toelichting van sprekende fragmenten.

Zo kwamen aan bod:

- Beatrijs Van Nazareth door Rob Faessen sj op 9 oktober,
- Hadewijch door Veerle Fraeters op 23 oktober,
- Jan van Ruusbroec door Guido de Baere sj op 6 november,
- Hendrik Herp door Thom Mertens op 20 november,
- de Zusters Agnieten door Kees Schepers op 4 december 2008

KORAN EN VROUWEN

Op 9 mei 2008 organiseerde UCSIA een lezing met dr. Amina Wadud, professor emeritus islamstudies aan de 'School of World Studies' van de Virginia Commonwealth University in Richmond en auteur van baanbrekende publicaties. Amina Wadud is een exponent van het moderne hervormingsdiscours binnen de islam. Zij interpreteert de Koran in het licht van wat het betekent om moslima te zijn vandaag. Nadia Fadil, onderzoekster aan het Centrum voor Sociologisch Onderzoek van de K.U.Leuven, leidde de spreekster in.

Deze lezing kwam tot stand in samenwerking met het Forum Anne en André Leysen over interculturele verhoudingen en prof. dr. Marie-Claire Foblets. Ze werd druk bijgewoond door de lokale moslimgemeenschap.

III. LEERSTOELN EN STIPENDIA

UCSIA-LEERSTOEL AAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Pof. dr. Erik-Jan Zürcher bekleedde in het academiejaar 2007-2008 de UCSIA-leerstoel aan de Universiteit Antwerpen met als promotor prof. dr. Marnix Beyen van het Departement Geschiedenis. Erik-Jan Zürcher doctoreerde in 1984 als turkoloog aan de Universiteit van Leiden. Zijn onderzoeksdomein is de politieke en sociale geschiedenis van het late Ottomaanse Keizerrijk en de jonge Turkse republiek. Met ingang van april 2008 werd hij directeur van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis in Amsterdam. Erik-Jan Zürcher was eerder gastdocent aan een groot aantal universiteiten in Europa en de VS. Aan de Universiteit Antwerpen doceerde hij een cursus “Imperium en natiestaat” voor bachelors en een cursus “Moderne geschiedenis van Turkije” voor masters.

In het kader van de UCSIA-leerstoel gaf prof. dr. Erik-Jan Zürcher op 14 mei 2008 een publieke avondlezing over “De wortels van het moderne Turkije”. Turkije klopt al sinds vijftig jaar aan de deur van de Europese Unie. Het is tegelijk een jonge natiestaat en de erfgenaam van een zeshonderd jaar oud keizerrijk. De wortels van het moderne Turkije liggen in de periode rond de Eerste Wereldoorlog, een tijd van intense etnische en religieuze conflicten en massale volksverhuizingen. Turkije is ook het product van een modernistische en positivistische elite die doelbewust een nieuwe, Turkse natie wilde scheppen. Men kan het Turkije van nu alleen begrijpen als men deze historische factoren mee in beschouwing neemt.

LEERSTOEL JEF VAN GERWEN SJ

In 2006 werd voor het eerst de leerstoel Jef Van Gerwen sj ingericht die de nagedachtenis huldigt van deze Antwerpse jezuïet. Hij was een pionier van de bedrijfsethiek in Vlaanderen en lag mee aan de basis van UCSIA. Prof. dr. Luc Van Liedekerke is de promotor van de leerstoel.

KENNETH GOODPASTER

Op 21 januari 2008 gaf prof. dr. Kenneth E. Goodpaster de lezing in het kader van de leerstoel. Hij is doctor in de filosofie aan de Universiteit van Michigan en perfectioneerde aan de Harvard Business School de analyse van gevalstudies inzake bedrijfsethiek. Vandaag bezet hij de Koch Endowed Chair in Business Ethics in de University of St. Thomas, Minnesota.

Van Kenneth Goodpaster verscheen onlangs *Conscience and Corporate Culture* (Blackwell Publishers, 2006). Hij lanceerde het begrip “teleopathie”: managers die zich volledig laten meeslepen door doelstellingen op korte termijn en alle vragen over goed en kwaad aan de kant schuiven. Goodpaster meent daarentegen dat ondernemers zowel persoonlijk als in de organisatie de toets van het geweten moeten aanbrenge, oriënteren en in stand houden. Alleen dan kan een democratisch en kapitalistisch georganiseerde samenleving een goed leven mogelijk maken. Ook universiteiten, bedrijven en beroepsorganisaties moeten terzake hun verantwoordelijkheid opnemen.

BIJLAGEN

Bijlage 1. LEDEN VAN HET SCRIBANI-NETWERK

- Angelus Silesius House, Wrocław, Poland
www.silesius.org.pl
- Centre for Bio-Ethics, Institute of Philosophy and Theology of the Society of Jesus, Zagreb, Croatia
www.ftidi.hr/bioetika/
- Centre of Spirituality East-West of Michal Lacko, Košice, Slovakia
www.csvzml.org
- Centre Sèvres, Department of Public Ethics, Paris, France
www.centresevres.com
- Conference of European SJ Provincials
www.jesuits-europe.info/cep/cep.html
- European Centre of Communication and Culture, Pontifical Faculty of Theology “Bobolanum”, Warsaw, Poland
www.eccc.pl
- Faculty of Social Sciences, Pontifical Gregorian University, Rome, Italy
www.unigre.it/pug/scienze-sociali/sociali.htm
- Heythrop Institute for Religion, Ethics and Public Life, University of London, UK
www.heythrop.ac.uk
- Institute for the Study of Religions and Cultures, Pontifical Gregorian University, Rome, Italy
www.unigre.it/struttura-didattica/isirc/index.php
- Institute for Social and Development Studies, Munich School of Philosophy, Munich, Germany
www.hfph.mwn.de/igp
- Institute of European Studies, University of Deusto, Bilbao, Spain
www.ice.deusto.es
- Jesuit Centre for Faith and Justice, Dublin, Ireland
www.cfj.ie
- Jesuit European Office, Brussels, Belgium
www.ocipe.info
- Jesuit Refugee Service Europe, Brussels, Belgium
www.jrseurope.org
- Newman Institute for Catholic Studies, Uppsala, Sweden
www.newman.se
- “Pedro Arrupe” Institute for Political Formation, Palermo, Italy
www.gesuiti.it/csarrupe
- University Centre Saint-Ignatius Antwerp, Belgium
www.ucsia.org
- University Institute of Migration Studies, Comillas Pontifical University, Madrid, Spain
www.upcomillas.es/pagnew/iem/index.asp

Bijlage 2. ACADEMISCHE GASTSPREKERS 2008

Deze lijst bevat de gastsprekers op activiteiten van UCSIA in 2008 die een doctorale of vergelijkbare graad hebben en die in principe het ambt van professor uitoefenen aan een universiteit of een ermee verbonden onderzoeksinstelling, met inbegrip van de emeriti.

Zomerschool “Religie, cultuur en samenleving”

Hefner, Robert William	Boston University
Hutchinson, John	London School of Economics
Modood, Tariq	University of Bristol
Welzel, Christian	Jacobs University of Bremen

Multiculturalisme en interculturele communicatie

Creese, Angela	University of Birmingham
Extra, Guus	Universiteit Tilburg
Farr, Marcia	University of Ohio
Harris, Roxy	King’s College London
Kallmeyer, Werner	Universität Mannheim
Keating, Clara	Universidade de Coimbra
Moyer, Melissa	Universitat Autònoma de Barcelona
Rampton, Ben	King’s College London
Slembrouck, Stef	Universiteit Gent
Van den Branden, Kris	K.U.Leuven
Verschueren, Jef	Universiteit Antwerpen
Wei, Li	University of London
Yağmur, Kutlay	Universiteit Tilburg

Het joodse boek in een christelijke wereld

Berger, Shlomo	Universiteit van Amsterdam
den Hollander, August	Vrije Universiteit Amsterdam
Dunkelgrün, Theo	University of Chicago
Grafton, Anthony	Princeton University
Hacker, Joseph	The Hebrew University of Jerusalem
Idel, Moshe	The Hebrew University of Jerusalem
Krakotzkin, Amnon Raz	Ben Gurion University
Liska, Viviane	Universiteit Antwerpen
Mintz, Sharon	Library of the Jewish Theological Seminary
Nielsen, Bruce	The Jewish Theological Seminary of America
Offenberg, Adri	Bibliotheca Rosenthaliana
Reiner, Elhanan	Tel Aviv University
Ruderman, David	University of Pennsylvania
Shalev, Zur	University of Haifa
Van Boxel, Piet	Oxford Centre for Hebrew and Jewish Studies

Sociale leer van de kerk

Bouzigard sj, Michael	Jesuit Social Research Institute
Broeckaert, Bert	K.U.Leuven
Haers sj, Jacques	K.U.Leuven
Hornsby-Smith, Michael	University of Surrey
Loy, David	Xavier University
Mestiri, Mohammed	International Institute of Islamic Thought
Novak, David	University of Toronto
van Wissen, Gerard J.M.	Universiteit van Amsterdam
Verstraeten, Johan	K.U.Leuven

Mensen in de marge van de samenleving

De Decker, Pascal	Universiteit Antwerpen
Goossens, Luc	Universiteit Antwerpen
Römkens, Renée	Universiteit van Tilburg
Swennen, Frederik	Universiteit Antwerpen

KVHU

Overbeeke, Adriaan	Universiteit Antwerpen
--------------------	------------------------

Seminarie jongerenpastoraal

Borgman, Erik	Universiteit van Tilburg
Derijcke, Luc	Universiteit Antwerpen/UAMS

Leerstoelen en stipendia

Goodpaster, Kenneth E.	University of Saint Thomas
Zürcher, Erik-Jan	Universiteit van Leiden

Overige activiteiten

de Baere sj, Guido	Universiteit Antwerpen
Depoortere, Frederiek	K.U.Leuven
Faesen, Robert	Universiteit Antwerpen
Fraeters, Veerle	Universiteit Antwerpen
Mertens, Thom	Universiteit Antwerpen
Salin sj, Dominique	Centre Sèvres
Schepers, Kees	Universiteit Antwerpen
Van Petegem, Peter	Universiteit Antwerpen
Verbesselt, Bart	Katholieke Hogeschool Leuven
Wadud, Amina	Virginia Commonwealth University

UCSIA
PRINSSTRAAT 14
B-2000 ANTWERPEN

TELEFOON: +32-(0)3 220 49 60
FAX: +32 (0)3 707 09 31

BTW: BE 478.834.659
IBAN: BE25 7350 0583 9182
SWIFT: KREDBEBB

<http://www.ucsia.org>